

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 7 juni 1944 kl. 12 m.

Utrikesutskottets utlåtande i anledning av väckt motion angående svenskt initiativ till uppbyggande av en världsorganisation för trygghet av fred mellan folken m. m.

I en inom första kammaren väckt, till utrikesutskottet hänvisad motion, nr 12, av herr *Andersson, Verner*, hemställes, »att riksdagen måtte anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga initiativ till ett målmedvetet framträdande i den svenska utrikespolitiken, eventuellt genom tillsättandet av särskilda delegerade, för att i samverkan med andra nationer söka bygga upp en världsorganisation för trygghet av freden och för handläggandet av de i den mellanfolkliga sammanlevnaden uppkommande problemen». Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

I syfte att belysa de tankegångar rörande en framtida organisering av världen, som under krigsåren framkommit i krigförande länder, har utskottet låtit i en bilaga sammanställa utdrag ur ett antal officiella dokument och uttalanden av personer med officiell ställning.

I likhet med motionären anser utskottet det vara av utomordentlig vikt att folken efter fredens återställande ånyo gripa sig an med uppgiften att skapa en internationell organisation ägnad att trygga fred och samarbete mellan länderna. Sverige har såsom medlem av Nationernas förbund städse visat ett livligt och aktivt intresse för förbundets utveckling. Det kan icke råda tvivel om de svenska statsmakternas beredvillighet att efter det pågående krigets slut aktivt deltaga i strävandena att få till stånd en mera hållfast internationell sammanslutning, än folkförbundet visade sig vara. Svenska regeringen kommer helt visst att, även utan någon anmodan från riksdagens sida, uppmärksamt följa denna frågas utveckling och vid lämplig tidpunkt söka kontakt och samråda med andra stater, i främsta rummet våra nordiska grannländer, rörande de initiativ, de utredningar eller det ställningstagande, som därvid kunna ifrågakomma.

Utskottet.

Utrikesutskottets utlåtande nr 1.

Då utskottet alltså anser en riksdagens skrivelse till Kungl. Maj:t i denna fråga icke vara erforderlig, hemställer utskottet,

att motionen I: 12 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 6 juni 1944.

På utrikesutskottets vägnar:

ÖSTEN UNDÉN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar *Undén, Johan Bernhard Johansson, Gränebo**, *Bärg, Ivar Anderson, Sam Larsson, Björnsson* och *Andrén*; samt

från a n d r a kammaren: herrar *Skoglund, Ward**, *Vougt, Lindqvist, Eriksson* i Stockholm, *Lundberg* i Hälsingborg*, *Ryberg** och *Bergvall*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bilaga.

Sammanställning av utdrag ur vissa officiella deklARATIONER och uttalanden av personer i officiell ställning rörande en framtida organisering av världens stater.

Tremaktspakt mellan Tyskland, Italien och Japan, undertecknad i Berlin den 27 september 1940. (Utdrag.)

»Regeringarna i Tyskland, Italien och Japan anse det vara en förutsättning för en varaktig fred att varje nation i världen erhåller det utrymme som tillkommer den. De hava därför beslutit att vid sina strävanden i det storöst-asiatiska området och i de europeiska områdena stå sida vid sida med varandra samt att samarbeta, varvid det är deras förnämsta mål att skapa och upprätthålla en ny tingens ordning, som är ägnad att befrämja de där boende folkens lycka och välfärd. Det är vidare de tre regeringarnas önskan att utvidga samarbetet till sådana nationer i andra delar av världen, som äro villiga att ge sina bemödanden en liknande riktning som de själva, på det att härigenom deras på världsfreden som slutmål inriktade strävanden skola kunna förverkligas. I överensstämmelse härmed hava regeringarna i Tyskland, Italien och Japan överenskommit om följande:

Artikel I: Japan erkänner och respekterar Tysklands och Italiens ledning vid skapandet av en ny ordning i Europa.

Artikel II: Tyskland och Italien erkänna och respektera Japans ledning vid skapandet av en ny ordning i det storöstasiatiska området.

Gemensam deklARATION av Förenta Staternas president Franklin Roosevelt och brittiske premiärministern Winston Churchill, offentliggjord den 14 augusti 1941, den s. k. »Atlant-deklARATIONen».

»Förenta Staternas president och premiärminister Churchill såsom representant för brittiska regeringen hava sammanträffat och anse lämpligt att meddela vissa gemensamma riktlinjer i sina respektive länders politik, på vilka de grunda sina förhoppningar om en bättre framtid för världen.

1) De båda länderna eftersträva icke någon utvidgning — territoriell eller annan.

2) De önska icke några territoriella förändringar, som icke stå i överensstämmelse med de därav berörda folkens fritt uttryckta önskemål.

3) De respektera alla folks rätt att välja det styrelsesätt under vilket de vilja leva och önska, att de folk, vilkas suveräna rättigheter och självstyrelse med våld berövats dem, skola återfå desamma.

4) De skola, med vederbörlig hänsyn tagen till sina gällande förpliktelser, söka verka för att alla stater, stora eller små, segrare eller besegrade, må kunna på lika villkor få tillgång till den handel och de råvaror av vilka de äro i behov för sitt ekonomiska välstånd.

5) De önska genomföra det mest fullständiga samarbete på det ekonomiska området mellan alla nationer i syfte att åt alla trygga förbättrade arbetsvillkor, ekonomiskt framåtskridande och social säkerhet.

6) De hoppas att efter den slutliga förintelsen av det nationalsocialistiska tyranniet se en fred upprättad, vilken kommer att möjliggöra för alla nationer att leva i säkerhet inom sina egna gränser och som kommer att lämna garanti för att alla människor i alla länder få leva sitt liv fria från fruktan och umbäranden.

7) En sådan fred skulle möjliggöra för alla människor att utan hinder befara haven och oceanerna.

8) De äro av den uppfattningen, att världens alla nationer, av såväl realistiska som ideella skäl, måste överge bruket av våld. Eftersom ingen framtida fred kan upprätthållas, därest lant-, sjö- och flygmilitära rustningar alljämt bedrivs av nationer, som hota, eller kunna hota att gå till anfall utanför sina gränser, äro de av den mening, att avrustning av sådana nationer är nödvändig i avvaktan på upprättandet av ett vidare och permanent system av allmän säkerhet. De skola likaledes underlätta och uppmuntra alla övriga praktiska åtgärder, som för de fredsälskande folken kunna lätta rustningarnas förkrossande börda.»

Genom den i Washington den 1 januari 1942 undertecknade »De förenade nationernas deklaration» och senare anslutningar till denna hava utöver Amerikas Förenade Stater och Storbritannien följande stater och territorier »anslutit sig till det gemensamma program för mål och principer», som innehållas i den s. k. Atlant-deklarationen, nämligen Abessinien, Australiska Statsförbundet, Belgien, Bolivia, Brasilien, Canada, Colombia, Costa Rica, Cuba, Dominikanska Republiken, Filippinerna, Grekland, Guatemala, Haiti, Honduras, Indien, Irak, Iran, Jugoslavien, Kina, Liberia, Luxemburg, Mexico, Nederländerna, Nicaragua, Norge, Nya Zeeland, Panama, Polen, Salvador, Sovjetunionen, Sydafrikanska Unionen och Tjeckoslovakien.

Alliansavtal mellan Sovjetunionen och Storbritannien undertecknat i London den 26 maj 1942. (Utdrag.)

» — — — — —
Art. III: § 1.: De fördragsslutande parterna deklarerar sin önskan att förena sig med andra stater, som besjålas av samma anda, för antagandet av förslag, som syfta till gemensam aktion för att vidmakthålla freden och motstå anfall under efterkrigsperioden.
 — — — — —

Art. V: Med hänsyn till varandras säkerhetsintressen komma de fördragsslutande makterna överens om att arbeta tillsammans i nära och vänskaplig samverkan efter fredens återställande för att organisera säkerhet och ekonomiskt välstånd i Europa. Vid fullföljandet av dessa syften skola de taga hänsyn till de förenade nationernas intressen och skola handla enligt två grundsatser, nämligen att icke söka territoriell utvidgning för sig själva och att icke blanda sig i andra staters inre angelägenheter.

Art. VI: De fördragsslutande parterna komma överens om att giva varandra allt möjligt ekonomiskt bistånd efter kriget.
 — — — — —

Anförande av amerikanske utrikesministern Cordell Hull den 23 juli 1942. (Utdrag.)

» — — — — —
 Det är tydligt, att det måste upprättas en internationell organisation i någon form, som — om så är nödvändigt med maktmedel — kan garantera

framtida fred mellan länderna. Det måste etableras en internationell samverkan i ändamål att upprätta den mekanism, som skall kunna upprätthålla freden. Däri måste ingå en reglering av de enskilda nationernas rustningar, så att man icke med framgång kan resa sig mot den lagliga ordningen och rustningsbördorna kunna reduceras till ett minimum. Biläggandet av tvister med fredliga medel, och i själva verket alla frågor rörande internationellt samarbete, förutsätter respekt för lagar och ingångna förpliktelser.

Det är tydligt, att en av de institutioner, som måste upprättas, är en internationell domstol.

----->

Anförande av amerikanske understatssekreteraren Sumner Welles den 17 november 1942. (Utdrag.)

»----->

En fri värld måste grundas på 'de fyra friheterna', yttrandefrihet, religionsfrihet, frihet från umbäranden och frihet från fruktan. ----->

Freden — frihet från fruktan — kan icke säkerställas, förr än världens nationer, särskilt stormakterna inklusive Förenta Staterna, erkänna, att ett krigshot någonstades i världen hotar deras egen säkerhet, och förr än de äro villiga att gemensamt utöva den polismyndighet, som är nödvändig för att förhindra krigshot att utveckla sig till väpnade fientligheter.

Eftersom en polismyndighet skulle kunna utveckla tyranni, om den icke hade en överordnad politisk organisation, förutsätter frihet från fruktan också, att det existerar någon form av organiserad, internationell politisk samverkan med uppgift att fastslå regler för den internationella sammanlevnaden och att ändra dessa efter tidens krav samt något slags internationell domstol för att avdöma tvister.

----->

Radioanförande av brittiske premiärministern Winston Churchill den 21 mars 1943. (Utdrag.)

»----->

Det är vår förhoppning, att de förenade nationerna med Storbritannien, Förenta Staterna och Sovjetunionen i spetsen omedelbart skola börja förhandla om den framtida världsorganisation, som skall bliva vårt skydd mot nya krig genom att effektivt och bestående avvärja de brottsliga staterna, genom att ställa de främsta skyldiga och deras medbrottslingar inför rätta och genom att återeskänka de förhärjade och underkuvade länderna de materiella resurser och kulturella värden, som berövats dem. ----->

Man kan tänka sig, att under en världsinstitution, som omfattade eller representerade de förenade nationerna och sedermera alla nationer över huvud taget, ett Europa-råd och ett Asien-råd skall bildas. ----->

Jag hoppas, att man icke lättvindigt skall åsidosätta det väldiga arbete, som nedlagts genom upprättandet av Nationernas förbund. ----- Vi måste försöka — jag talar givetvis endast för egen del — att göra Europa-rådet, eller vad det kan komma att kallas, till ett verkligt effektivt förbund med alla de starkaste krafterna invävda i dess struktur, med en högsta domstol för biläggande av tvister och med maktmedel, väpnade styrkor, nationella eller internationella eller bägge delarna, redo att genomföra dess beslut och att förebygga nya angrepp och förberedelser till nya krig.

Envar måste inse, att detta råd, när det en gång skapats, slutligen måste omfatta hela Europa och att alla huvudgrenar av den europeiska familjen en gång måste ingå i det. Hur skall det bli med alla de små nationer, vilkas rättigheter och intressen måste tillvaratagas? — — — Den tanken synes mig i varje fall värd ett tålmodigt studium, att det vid sidan av stormakterna skulle finnas ett antal statsgrupper eller federationer, vilka skulle framföra sina meningar genom sina egna utsedda representanter, så att rådet skulle utgöras av stormakter och statsgrupper.

Det är min allvarliga förhoppning, ehuru jag knappast kan vänta att se den uppfyllt i min livstid, att vi skola kunna åstadkomma största möjliga mått av samliv och gemenskap i Europa, utan att de talrika gamla och historiska nationernas individuella karaktärsdrag och traditioner komma att förstöras. Allt detta, vill jag tro, skall befinnas stå i överensstämmelse med Storbritanniens, Förenta Staternas och Sovjetunionens höga varaktiga intressen. Det kan säkerligen icke uppnås utan deras förtroliga och harmoniska endräkt och samverkan. — — — — —»

Uttalande av Lord Cranborne, Lord Privy Seal, i brittiska överhuset den 15 april 1943. (Utdrag ur referat.)

På en fråga i överhuset av Lord Cecil, huruvida brittiska regeringen hade träffat något avgörande beträffande organisationen av den internationella myndighet, som borde upprättas efter kriget i syfte att upprätthålla freden och främja internationellt samarbete, svarade Lord Cranborne den 15 april 1943 å brittiska regeringens vägnar, att ett försök att påtvinga fria nationer en godtycklig internationell myndighets diktat vore ologiskt och dömt att misslyckas. Man måste sträva efter att ernå respekt för en ny internationell myndighets beslut icke genom tvång utan genom frivilligt samtycke. Det vore mera sannolikt, att den nya organisationen skulle komma att bestå, om den grundades på frivilliga överenskommelser.

Det vore enligt Lord Cranborne icke nödvändigt att av Nationernas förbunds misslyckande draga den slutsatsen, att ett internationellt fredssystem måste vara universellt för att bli effektivt. Det väsentliga vore, att det skulle vara mäktigare än varje tänkbar angripare och skulle omfatta alla de nationer, som besjälades av organisationens principer och särskilt måste de nationer vara medlemmar, som kontrollerade de råvaror, förutan vilka ett modernt krig är omöjligt. Storbritannien, Förenta Staterna, Sovjetunionen och Kina skulle ingå i organisationen. Tyskland, Japan och Italien skulle icke bli medlemmar, förrän de i handling, icke i ord, visat, att de vore besjälade av frihetens och rättvisans principer. Den tredje nödvändiga förutsättningen för en framgångsrik internationell fredsorganisering vore, att den stöddes av överväldigande militära resurser. De sista tjugo årens erfarenheter hade lärt, att det vore lönlöst att giva sig in på ekonomiska sanktioner, om man icke vore beredd att skrida till militära aktioner. Varje medlem av den nya organisationen måste lämna sitt bidrag till den gemensamma militärstyrkan. Slutligen måste man fastställa en metod för medlemsstaterna att samråda på ett så tidigt stadium som möjligt rörande den internationella utvecklingen, när denna syntes leda till ett krig. Den nya internationella organisationens främste ständige ämbetsman borde hava fullmakt att på eget initiativ hänskjuta till medlemmarnas prövning varje politisk fråga, som innebure risk för internationella förvecklingar.

Anförande av brittiske ministern för flygplansproduktionen Sir Stafford Cripps den 17 april 1943. (Utdrag.)

» —————
När kriget är slut, kommer det huvudsakliga återuppbyggnadsarbetet att falla på Förenta Staterna, Sovjetunionen, Kina, Brittiska Imperiet samt övriga förenade nationer. Denna världsorganisation måste vara i stånd att träffa majoritetsbeslut om vad som internationellt sett är rättvist och orättvist. Den bör vara i stånd att stödja detta beslut genom någon internationell myndighet, som kan straffa dem, som icke rätta sig efter beslutet. Den bör vidare åt mindre, regionala organ, såsom exempelvis ett europeiskt råd, kunna anförtra frågor av uteslutande regionalt intresse. På detta sätt börja vi skönja en organisation, som ehuru den är baserad på Nationernas förbunds principer, dock kommer att bli mycket olika i fråga om sina befogenheter och sina medlemmar. Men inom ramen för denna större organisation bör det finnas en rörelse för att förena de mindre staterna i förbundsenheter av något slag, så att dessa länder bättre kunna bli i stånd att bevara sin oavhängighet gentemot större och mäktigare grannar. Vi måste efter detta krig hava en effektiv polisstyrka med flygutrustning, samtidigt som axelmakterna måste berövas sitt flyg, till dess de åter kunna ingå i nationernas familj.
—————»

Anförande av amerikanske understatssekreteraren Sumner Welles den 31 maj 1943. (Utdrag.)

—————
(Under en obestämd övergångsperiod efter kriget måste) »ordningen upprätthållas av dem bland de förenade nationerna, som få sig denna sak ålagd. Det är under denna övergångsperiod liksom under den återstående tiden av kriget, som de förenade nationerna antagligen kunna få tillfälle att utarbeta formen till en internationell organisation, om vilken de gemensamt kunna enas. Vi erinra oss alla, att de överenskommelser, som i sin helhet innefatta det interamerikanska samförståndet och varpå panamerikanismen vilar, icke kommo till på en dag. Det är möjligt, att det säkraste för de förenade nationerna vore att utarbeta en internationell organisation enligt samma gradvisa utvecklingsmetod. Genom att skapa tillräcklig elasticitet under övergångsperioden torde den praktiska erfarenhet, som de förenade nationerna vunnit under kriget liksom efter det segern hemförts, antagligen klart visa, vilket slags organisation som på effektivaste sätt garanterar uppnåendet av de mål, som de sträva efter. — Som ett resultat av den tragiska lärdom, som mänskligheten dragit av de senaste fem årens händelser, förefaller det emellertid, som om varje slags internationell organisation för att fungera framgångsrikt måste baseras på erkännandet av några få huvudprinciper: Man måste åstadkomma en internationell överenskommelse om sammansättningen av de väpnade styrkor, som ställas till förfogande av de makter, som äro beredda att göra det. Dessa styrkor kunna användas regionalt eller i större omfattning, och de kunna och skola förhindra angrepp, omöjliggöra internationella konflikter och i allmänhet se till att freden i världen bevaras okränkta. En internationell domstol måste upprättas, till vilken internationella kontroverser kunna hänskjutas och till vilken internationell tillit tryggt kan sättas. Effektiva internationella metoder måste åstadkommas för att förbjuda vissa slags rustningar och för inspektion av alla nationella rustningar.
—————»

Resolution antagen av amerikanska representanthuset den 21 september 1943.

»Representanthuset besluter (med Senatens instämmande), att kongressen härmed förklarar sig förorda upprättandet av en lämplig internationell organisation utrustad med maktmedel lämpade att åvägabringa och vidmakthålla en rättvis och bestående fred bland världens nationer och likaledes förorda, att Förenta Staterna genom åtgärder vidtagna på konstitutionell väg deltaga i en dylik organisation.»

Anförande av chefen för nederländska regeringens informationsbyrå A. Pelt den 28 oktober 1943. (Officiöst sammandrag.)

Holländarna vidhålla sin traditionella åsikt, att internationella förbindelser måste baseras på rättvisa, icke på våld, på likhet i rättigheter och icke därpå, att de små makterna domineras av de stora. Visserligen måste rättvisan stödjas av makt. Men tanken på en överstat för fredens bibehållande tilltalar icke holländarna, vilka tvärtom anse, att världen fortfarande måste bestå av suveräna stater; dessa borde dock konstituera sig i grupper, vars medlemmar inginge överenskommelser om gemensamt försvar.

Holländarna anse vidare, att Nationernas förbund var alltför stelt i sin organisation och alltför slapt, då det gällde att ålägga medlemmarna förpliktelser. Och de nationer, av vilka Nationernas förbund utgjordes, voro alltför olika beskaffade i politiskt, ekonomiskt och socialt hänseende för att kunna rymmas under samma kapp. Bättre än genom Nationernas förbund komme därför säkerheten att tryggas genom sammanslutning i grupper av stater, som äga likartade intressen.

Holländarna inse tillika, att större konflikter mellan stormakter äro av en världsomspännande natur och att det kommer att bliva ringa plats för neutralitet i ett världskrig. Eftersom Nederländerna är ett imperium och icke endast en europeisk stat, är det särskilt känsligt för det faktum, att frågan om dess säkerhet icke utgör ett enbart europeiskt problem utan att dess intressen även äro intimt sammanbundna med villkoren på det västra halvklotet och i Fjärran Östern. Om därför en ny världsorganisation skulle byggas upp på grundvalen av regionala säkerhetsgrupper, måste Nederländerna antagligen deltaga i tre grupper. Holländarna anse slutligen, att det skulle vara klokt att icke göra något försök att uppnå en snabb lösning av den blivande världsorganisationen utan att låta någon tid, kanske några år, förgå, sedan vapenstillestånd slutits, innan konkreta slutsatser dragas.

Gemensam deklaration av amerikanska, brittiska, ryska och kinesiska regeringarna, undertecknad i Moskva den 30 oktober 1943. (Utdrag.)

»Förenta Staternas, Storbritanniens, Sovjetunionens och Kinas regeringar,

vilka äro medvetna om sitt ansvar för att trygga sin egen och de med dem förbundna folkens befrielse från angreppshot;

vilka inse vikten av att åstadkomma en snabb och ordnad övergång från krig till fred samt att upprätta och vidmakthålla internationell fred och säkerhet med minsta möjliga förbrukning av världens mänskliga och ekonomiska resurser för rustningsändamål,

förklara samfällt:

1) att deras gemensamma insats för förande av kriget mot deras respektive fiender skall fortsättas för organisation och vidmakthållande av fred och säkerhet,

4) att de inse vikten av att snarast möjligt upprätta en allmän internationell organisation för vidmakthållande av den internationella freden och säkerheten, vilken är grundad på principen om alla fredsälskande staters suveräna likställdhet, och i vilken alla sådana stater — stora och små — kunna vara medlemmar,

5) att de skola rådgöra med varandra och, i mån omständigheterna så påfordra, med övriga medlemmar av de förenade nationerna med tanke på gemensamma åtgärder i samtliga nationers intresse för vidmakthållande av internationell fred och säkerhet, intill dess lag och ordning åter upprättats och ett system för allmän säkerhet införts,

6) att de efter krigets avslutande icke skola använda sina väpnade styrkor på andra staters territorier utom efter gemensam konsultation och för de i denna deklaration angivna syftena,

7) att de skola samråda och samarbeta med varandra och med andra medlemmar av de förenade nationerna i syfte att uppnå en genomförbar allmän överenskommelse rörande rustningarnas reglering under efterkrigstiden.»

Resolution antagen av amerikanska senaten den 5 november 1943.
(Utdrag.)

»Förenta Staternas Senat besluter:

att Förenta Staterna skola samarbeta med sina vapenbröder för att åvägbringa en rättvis och hedersam fred;

att Förenta Staterna genom åtgärder vidtagna på konstitutionell väg skola förena sig med fria och suveräna stater för att upprätta och vidmakthålla en internationell myndighet med makt att förhindra angrepp och att trygga världsfreden;

att Senaten inser vikten av att det snarast möjligt upprättas en allmän internationell organisation för vidmakthållandet av den internationella freden och säkerheten och grundad på principen om alla fredsälskande staters suveräna likställdhet och öppen för anslutning för alla sådana stater, stora och små.

Anförande av ordföranden i Sovjetunionens folkkommisarierråd, marskalk J. Stalin den 6 november 1943. (Utdrag.)

De allierade ländernas seger över Hitler-Tyskland kommer att ställa viktiga frågor om organiseringen och återupprättandet av de europeiska folkens statliga, ekonomiska och kulturella liv på dagordningen. Vår regerings politik i dessa frågor är oförändrad. Tillsammans med våra allierade skola vi:

1. Befria Europas folk från de fascistiska inkräktarna och hjälpa dem att återupprätta sina nationella stater, som hava slagits sönder av de fascistiska förtryckarna. Frankrikes, Belgiens, Jugoslaviens, Tjeckoslovariens, Po-

lens, Greklands och andra staters folk, som befinna sig under tyskarnas ok, måste åter bli fria och självständiga.

2. Lämna Europas befriade folk full rätt och frihet att själva avgöra frågan om sin statsform.

3. Tillgripa åtgärder, så att alla fascistiska förbrytare, som äro skyldiga till detta krig och folkens lidanden, bli hårt straffade för alla sina ogärningar, i vilket land de än skulle söka dölja sig.

4. Upprätta en ordning i Europa, som fullständigt utesluter möjligheten av ny aggression från Tysklands sida.

5. Skapa ett varaktigt ekonomiskt, politiskt och kulturellt samarbete mellan Europas folk, grundat på ömsesidigt förtroende och ömsesidig hjälp vid återuppbyggandet av det näringsliv och den kultur, som tyskarna hava förstört.

-----»
Anförande av Sydafrikanska Unionens premiärminister, fältmarskalken
Smuts den 28 december 1943. (Referat och utdrag.)

Premiärminister Smuts förordade, att de förenade nationerna under ledning av de fyra allierade stormakterna som en provisorisk åtgärd, nödvändig för övergångsperioden närmast efter stormaktskrigets slut, skulle bilda en union, vilken skulle bli grundvalen för en internationell organisation för fredens och säkerhetens bevarande. De neutrala länderna skulle kunna ansluta sig i vederbörlig ordning, medan de på motsidan kämpande staterna tills vidare finge vänta. Premiärministern yttrade därvid bl. a.: »Inom de förenade nationernas vidare demokratiska organisation skulle det finnas icke bara ett råd och en generalförsamling efter folkförbundets mönster utan dessutom en bestämd plats anvisad de ledande stormakterna med särskilt ansvar för fredens upprätthållande åtminstone under övergångsperioden, medan den nya världsorganisationen bygges upp. Utan väpnad styrka, som stöde under deras befäl, och utan enighet i ledningen kan perioden närmast efter kriget komma att följas av samma planlösa politik som den, vilken förstörde freden efter första världskriget. Förenta Staterna, det brittiska samväldets nationer och Sovjetunionen äro bestämda för denna ledning och detta ansvar för försvaret, och till dem kan fogas Kina, vilket vore ett erkännande av dess inneboende betydelse, dess hjältemodiga motstånd mot Japan, dess ledande ställning i Asien. — — — Det har sagts, att folkförbundsakten gick för långt i fråga om att pålägga sina medlemmar förpliktelser, som kunde draga in dem i svåra och farliga förvecklingar. Detta var troligen Förenta Staternas förnämsta invändning mot medlemskap i Nationernas förbund. Dessa kritiker förordade en mindre betungande, mera elastisk anordning i likhet med Kellogg-pakten, som icke skulle medföra bestämda förpliktelser för fredens upprätthållande. En sådan kritik har fullständigt smulats sönder genom erfarenheterna i detta krig. Emedan förbundsakten i själva verket icke var tillräckligt vittgående och icke tillräckligt klar i fråga om förpliktelserna, då det gällde att bevara freden, fingo till och med de, som hade sökt undslippa Nationernas förbunds lätta men nödvändiga bördor, påtaga sig de oändligt mycket tyngre bördorna av det mest ödeläggande kriget i historien. Kriget har bränt in i folkens medvetande nödvändigheten av en enad värld, född ur territoriell splittring. Detta är krigets stora lärdom, vilken intet önsketänkande kan skymma bort. Det kräves en genomgripande diskussion av det internationella samarbetets framtida utformning. — — — — —»

Radioanförande av norske utrikesministern Trygve Lie den 16 januari 1944. (Utdrag.)

» — — — — —
 Ur norsk synpunkt skulle det vara naturligt att lägga huvudvikten vid en internationell organisation, som senare kunde utfyllas med regionala avtal. Norges intressen skulle vara bäst betjänta med ett avtal, som omfattade länderna vid det nordliga Atlanten, under förutsättning att det vore underordnat en internationell organisation och ledsagat av en utbyggnad av vårt goda förhållande till Sovjetunionen. — — — Utgångspunkten måste vara de förenade nationerna. På konferenserna i Moskva och Teheran har det skapats en grundval, som det kan arbetas vidare på. Ett tillitsfullt samarbete mellan 'de fyra stora' är den första förutsättningen för en varaktig fred. Om detta icke förefinnes, skall icke ens den mest demokratiska och fullkomliga organisation kunna förhindra, att världen blir delad i intressesfärer, som i sig bära fröet till nya krig. I besluten i Moskva och Teheran har det fastslagits, att det icke skall upprättas någon stormaktsdiktatur utan att stormakterna tvärtom önska, att de små demokratiska nationerna skola taga del i framtidens internationella organisationer som aktiva medarbetare. — — — de förenade nationerna komma efter fiendtligheternas slut att hava en rad viktiga politiska och ekonomiska gemensamhetsuppgifter att lösa. Detta måste förberedas under kriget, och de små nationerna måste få tillfälle att aktivt deltaga i detta arbete. Detta kommer att kräva upprättandet av internationella organ, där alla de allierade, som hava intressen att tillvarata, måste vara med. Allredan nu har det tillsatts många interallierade kommissioner, och på konferenserna i Hot Springs och Atlantic City voro alla de förenade nationerna representerade. Vi komma också snart att stå inför de problem, som anmäla sig i förbindelse med neutrala staters deltagande i det internationella samarbetet. Genom samarbete vid lösningen av bestämda uppgifter kommer det att läggas en grundval för upprättandet av en internationell rättsorganisation. Denna organisation kommer åtminstone på två punkter att skilja sig från det gamla folkförbundet. Mot bakgrunden av vad som hittills har skett, måste vi hava rätt att utgå från att alla stormakter komma att bliva representerade redan från början och att den nya organisationen blir i stånd att fatta bindande beslut utan hänsyn till enstämmighet och att den får maktmedel till att förverkliga sina beslut. Det avgörande är inte organisationens form utan folkens vilja.
 — — — — —»

Anförande av amerikanske utrikesministern Cordell Hull den 9 april 1944. (Utdrag.)

» — — — — —
 I Förenta Staterna fortsätta vi arbetet på frågan om en internationell organisation, som skall vidmakthålla freden och förhindra aggression. En sådan organisation måste grundas på fasta och bindande förpliktelser, enligt vilka medlemsstaterna icke skola använda våld mot varandra eller mot någon annan nation annat än i överensstämmelse med de träffade överenskommelserna. Denna organisation måste upprätthålla tillräckliga stridskrafter för att bevara freden, och den måste sörja för institutioner och tillvägagångssätt för att sätta dessa krafter i aktion i syfte att bevara freden. Den måste också sörja för en internationell domstol för utveckling och tillämpning av lagen om biläggande av internationella tvister, som falla inom lagens område, för skapandet av ett maskineri för behandling av sådana tvister, som ännu icke falla under lagen, samt för andra institutioner, som skola fastställa nya

regler, vilka bliva nödvändiga i en ständigt växlande värld med dess nya problem och nya intressen.

— — — — —»
 Anförande av amerikanske biträdande statssekreteraren Breckinridge Long den 12 april 1944. (Referat och utdrag.)

Mr. Long framlade ett förslag i tre punkter, avsett att förhindra aggression och krig i framtiden. Han förklarade: 1) att de stora nationerna tillsammans med andra laglydiga nationer borde skapa en internationell organisation, som skall upprätthålla fred och säkerhet, 2) att de stora nationerna — och sedermera i vederbörlig ordning alla nationer — skulle utfästa sig att icke använda våld mot varandra eller mot någon annan nation annat än på basis av de bestämmelser, som fastslås i samband med upprättandet av den internationella organisationen, 3) att var och en av de stora nationerna och varje annan nation, som skulle utses efter överenskommelse, borde åtaga sig särskilt ansvar, då det gällde att hålla tillräckliga stridskrafter och använda dessa enligt av den internationella organisationen bestämda principer för att hindra eller undertrycka varje fredsbrott. »Det är tydligt», framhöll Mr. Long, »att det måste finnas en allmän organisation, där alla medlemsstater bliva representerade på jämställd fot. Den skall tjänstgöra som nationernas världsförsamling. Det måste också finnas en internationell domstol och ett litet organ eller råd, som representerar de stora och små staterna och som utrustas med tillräckliga befogenheter och maktmedel för att vidmakthålla freden.»

Anförande av utrikeskommissarien i Franska Befrielseutskottet, René Masigli, den 12 maj 1944. (Utdrag.)

— — — — —
 För vår del hava vi, i lika hög grad som de flesta och mer än många andra, erfarit otillräckligheten av juridiska principer, som icke åtföljas av konkreta garantier. Vi känna till faran av formler, vilka i verkligheten icke äro annat än en falsk säkerhet. Man kan vara förvissad om att Frankrike, när den tiden kommer, är uppmärksam på faran av att förlora sin handlingsfrihet för den tvivelaktiga vinsten av dylika formler. Men en negativ lösning är ingen lösning.

Från vissa håll förklaras, med hänsyn till svagheten i tidigare system, att den kommande freden för att bliva bestående förutsätter att åt vissa makter bevaras den ledande roll, vartill de under kriget förvärvat sig rätt genom sin styrka och som i fredstid skulle rättfärdigas med deras ansvarighet för vidmakthållandet av den upprättade ordningen. Hur många stater inräknar man bland dessa, fyra, fem eller sex? Det gör detsamma. De erinringar, som jag önskar framlägga, kunna icke anses riktade mot någon av det enkla skäl, att jag icke betvivlar, att Frankrike, om det komme att upprättas ett direktorium, mycket snart komme att erhålla sin plats däri.

Men är ett direktorium av några stater tänkbart under fredsförhållanden på samma sätt som det kan vara under krig? Regeln om enhällighet vid internationella överläggningar har förvisso lett till alltför många tragiska misslyckanden för att man av hänsyn till staternas juridiska jämställdhet skulle med berätt mod vågra att tillerkänna stormakterna en ledande och avgörande roll. För att ett dylikt system skall kunna vidmakthållas, för att man skall kunna föreställa sig en bestående och obligatorisk fullmakt till förmån för en viss grupp av stater med en rätt att fatta avgöranden, som skulle tillåta denna grupp att utan medgivande från de mindre staternas sida bestämma över dessas öden, för att stormakternas mening i världens angelägen-

heter skall kunna göra sig gällande till förmån för fattade beslut på ett varaktigt sätt och i proportion till betydelsen av deras prestationer, är det nödvändigt, att även dessa makter förklara sig villiga att underkasta sig för alla stater gemensamma regler. Låt oss gå till grunden med saken. De mindre staterna komma icke att underkasta sig stormakternas ledning, om de icke konstatera, att även dessa senare tillåta, att deras nationella suveränitet underkastas inskränkningar till förmån för staternas gemenskap och för gemensamma ändamål.

Det är framför allt härigenom, som morgondagens värld kommer att skilja sig från det system, de totalitära staterna uppgjort, vilka begränsade de mindre staternas rättigheter i samma mån som de gjorde anspråk på att än mer förstärka stormakternas hegemoni. Det största hindret för freden är myten om nationernas absoluta suveränitet. Låt oss icke taga miste härpå. Om detta hinder skulle bestå efter den fred, som är i antågande, skulle freden vara mycket vanskelig, och det skulle vara bäst att den dag, då kanonerna tystna, omedelbart börja förbereda sig på ett tredje världskrig.

Jag vill emellertid icke stanna vid denna pessimistiska slutsats, och jag kan för min del icke tro, att stormakterna, vilka med sådant mod åtagit sig att för världens frälsning lämna ett tungt offer i blod och elände, icke komma att på samma sätt acceptera de inskränkningar i deras suveränitet, vilka komma att erkännas nödvändiga för det gemensamma bästa. Må de så göra, och världen skall kunna vinna freden.

-----»
 Gemensam deklaration av Storbritanniens, Australiska Statsförbundets, Canadas, Nya Zeelands och Sydafrikanska Unionens premiärministrar den 18 maj 1944. (Utdrag.)

»-----»
 Vi trakta icke efter några fördelar för oss själva på andras bekostnad. Vi önska välstånd och sociala framsteg åt alla nationer och att de hjälpa varandra till bättre och lyckligare dagar. Vi förklara, att efter kriget en världsorganisation för fredens och säkerhetens bevarande måste skapas och förses med nödig makt och befogenhet för att hindra aggression och våld.

»-----»
 Anförande av brittiske premiärministern Winston Churchill i underhuset den 24 maj 1944. (Utdrag.)

»-----»
 För att förhindra krig bör det finnas ett världsråd, som omfattar de stormakter, vilka utgå som segrare ur detta krig och vilka skola vara förpliktade att vidmakthålla vissa minimirustningar för att bevara freden. Det bör också finnas en världsförsamling av makter — vars förhållande till det exekutiva organet eller den styrande myndigheten jag icke är i stånd att definiera — för att vidmakthålla freden. — — — — —
 Det måste bli ett slut på all rovlysten exploatering och alla nationalistiska strävanden. Vi måste beväpna vår världsorganisation och försäkra oss om att den inom de gränser, som den får sig anvisad, har en överväldigande militär kraft.